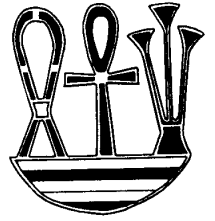

Egyiptomi Füzetek

20. évfolyam 4. szám

2020

A Magyar-Egyiptomi Baráti Társaság időszakos lapja

Az ősi Egyiptom a grafológia tükrében: az Ebers papirusz

A kézírás olyan ösvény, mely „tőlem” „feléd” halad; olyan híd, amely az „énből” a „külvilágba vezet” – írta Max Pulver, svájci pszichológus, költő, drámaíró, mesemondó és grafológus, aki a grafológia tudományának egyik atyja.

A grafológia a kézírást vizsgálja. Bár magát a grafológia szót Jean-Hyppolite Michon alkotta meg a görög „*grafo*”= írás és a „*logosz*”= tudomány szavakból 1866-ban, a kézírás és annak vizsgálata már jóval előtte izgatta az emberiséget

A grafológia rövid története

1. Ókor

Az ókorban és a középkor elején az írást magát szentnek tekintették, az írni tudó emberek pedig nagy tiszteletnek örvendtek. Az írást – papír, papirusz, agyagtábla, bármi egyéb – szent helyen, többnyire templomokban őrizték. Az ókorban több jeles birodalom rendelkezett saját, jól megkülönböztethető betűkészlettel (Egyiptom, Mezopotámia, Hettita Birodalom, Fönícia, Görögország, Római Birodalom, Núbia, India, Kína, arab világ, hogy csak a legfontosabbakat soroljuk fel). Ezek a betűk az elején sokkal inkább voltak rajzok, miniatűr festmények, mint a mai értelemben használt betűk. Az írás terjedésével, az egyre nagyobb terjedelmű és egyre több kézen átfutó írásokkal a betűk egyszerűsödtek, alkalmassá váltak a gyorsabb jegyzetelésre. Ha az ókorról és írásról beszélünk, mindenkinek eszébe jut az ókori egyiptomi írás, a hieroglifák.

Egyiptomból nem maradt fent írásos emlék arról, hogy vizsgálták volna az írás és a jellem összefüggését, de Japánban már a Kr.e. 1. évezredben a varázslók a gyógy mód megállapításához használták a „grafológiát”. A hozzájuk forduló emberek kezébe ecsetet, tintát és papírt

adtak, a leírt szöveget pedig elemezték annak nyomatéka, mázoltsága, rendezettsége vagy éppen lendülete alapján. Confuciusz Kr. e 500k „Beszélgetések és mondások” címen összegyűjtött bölcsességeiben tanítványai lejegyezték például, hogy „*Óvakodj az olyan embertől, akinek írása lengedezik, mint a nád a szélben*”. A következő írásos emlék, ami valamiféle grafológiai vizsgálatot feltételez későbből, de még mindig az ókorból, Görögországban a faleroni Demetriustól (Kr. e. 355-280) származik. Theophrasztos tanítványa volt. Kr. e 297-től I. Ptolemaiosz alexandriai udvarában, majd a fáraó halála után Felső-Egyiptomban élt. Tőle származik a mondás: „*A betű mutatja a lelket; aki betűket ír, az valósággal benyomja ezekbe lelkének képét; mi tehát az írás által megismerhetjük az írónak szokásait.*” Az első kézírások megfigyeléséről szóló dokumentum Caius Suetonius Tranquillus (Kr.u. 70-140) a római császárok életrajzírójától maradt ránk, aki Augustus és Vespasianus császárok kézírásáról, azok furcsaságairól tett említést. Augustusról a következőket jegyezte le a Caesarok életéről szóló művében: szóközök és megszakítás nélkül írt, ha a szó nem fért ki a végén, akkor egy hurokkal a szó alá kötve folytatta. Ma már tudjuk, ez az írás egy rendkívüli logikai, matematikai készséget, és nagyfokú spórolási hajlamot mutat. Vespasian császár bárkit jól utánozott, rendkívül gyorsan írt. Ezek egy lendületes, jól alkalmazkodó, gyors gondolkodású, jó megtévesztő képességgel rendelkező embert sejtetnek.

A következő századokban nem nagyon maradt fent olyan írás, ami okot adott volna a grafológiai elemzésre. Nem azért, mert nem írtak, hanem mert az írás visszaszorult, főleg a papok kiváltsága lett. Ebben az időszakban nem jellemző az egyénieskedés, a másolás dívik.

2. A modern tudomány kezdetei

A 16. században olyan híresség, mint Shakespeare is foglalkozik az írás vizsgálatával: „Adj nekem egy női írást és megmondom jellemét!”

XIV. Lajos (1638-1715) udvarában is voltak „grafológusok”, akik időről időre felkeresték a Napkirályt és udvarát, a főnemesek írásának elemzésével szórakoztatva a királyi udvart.

A 17-18. század során többen készítettek értekezést arról, hogyan függ össze az író természete és az írás maga. Ebből a korszakból a legismertebbek egyike Camillo Baldo (1550-1637) könyvében az „Értekezés arról, hogyan lehet egy levélből annak írójának természetét és tulajdonságait megismerni” (1572 olaszul, 1622 latinul) már majdnem tudományos alapokon nyugvó megállapításokat tesz.

Báró Leibnitz Gottfried Vilmos (1646-1716) jogász, diplomata, történész szerint „Az írás majdnem mindig valamilyen módon kifejezi természetünket, föltéve, hogy nem egy kalligraphusnak a műve!”

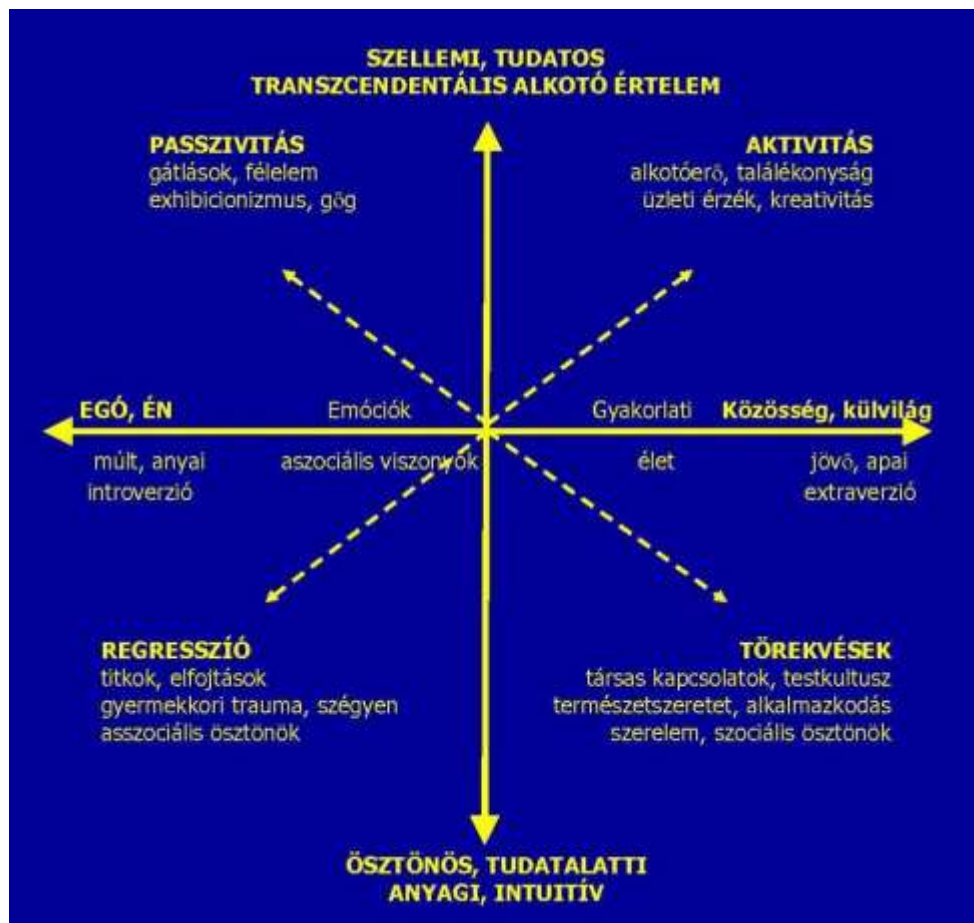
Lavater Gáspár János (1741-1801) híres physiognomus könyvében így ír: „... Éppúgy ugyanazon írómester tanítványinál; mind hasonlóan írnak és mégis mindegyik a saját egyéniségének megfelelő jelleget, színezetet ad hozzá vagy eset-

leg meglepészik csak utánozni.”

Báró Adolph Franz Friedrich Knigge (1752-96) német író megfigyelése: „Az összes gyerekek, kiket neveltem a saját kézírásom szerint megtanultak írni; azonban úgy ahogy idővel lelkületük fejlődött mindegyik a saját vonásait hozta írásába.” Elsőként Hoquart Eduard 1812-ben megjelent tudományos alapokon nyugvó értekezése új korszakot nyitott meg a grafológiában. Az 1800-as évek második felében Franciaországban híressé válik egy apátság, ahol a papok már kifejezetten a kézírás és az író jellemének összefüggésével foglalkoznak, azt tanítják is. Ebben az apátságban ténykedik Jean-Hyppolite Michon, a grafológia atyja. Michon nyilvános előadásokban, számos értekezésben és törvényszéki véleményadásban is népszerűsítette a grafológiát.

Nem sokkal később Max Pulver (1889-1952) megalkotja a máig használatos térszimbolika elméletét, aminek lényege az itt látható ábráról világosan leolvasható. Éppúgy alkalmazható teljes oldalra, mint zónákra, szavakra, vagy akár betűkre.

Akkoriban a grafológiával a hírességek is szívesen foglalkoztak, George Sand (1804-76) több száz kézírást hasonlított össze, Edgar Alan Poe és Walter Scott is szívesen foglalkozott a kéz-

írások összehasonlításával, vagy a jellem és a kézírás összefüggéseivel. Ebben az időben, illetve a 20. század elején több, nagy grafológus is alkotott olyan tudományos művet, melyek ma is tankönyvek egy grafológus számára.

A grafológia alapjai

Grafológia, mint tudomány, megfigyeléseken alapszik, úgy, mint az orvostudomány, de a grafológus az egyén ismerete nélkül, világos, pontos meghatározottsággal végzi a megfigyeléseit. Pontos és jól meghatározott tulajdonságokat, elemzést azonban akkor tud egy grafológus végezni, ha ismeri a ductor (a kézírását adó személy) nemét (férfi/nő), életkorát, kezességét (jobb/bal), hord-e szemüveget, tanult-e műszaki rajzot. A neme azért fontos, mert amit egy nőnél esetleg agresszióként aposztrofálunk, egy férfinnál természetből adott erő. A kezesség a fiziológiai dőlés miatt fontos. A szemüveg viselése a szem betegségeire utaló jeleknél lehet segítség. A műszaki rajz pedig eltorzítja, megváltoztatja a tanult sémát (betűk kötése).

A grafológus mindig az adott kor, kultúra standard iskolai betűkészletéhez, az iskolában tanult írástól való eltérést vizsgálja, ezért lehetséges akár több ezer éves minták elemzése is. Az eltéréseket a következő szempontokat figyelembe véve figyeljük meg az írásban: szabályosság, dőlés, forma, nagyság, vastagság, tágasság, kapcsolás, az írástömb fekvése, az írásjelek megléte, pontossága. A sorok irányát, egymástól való távolságát, az írástömb elhelyezkedését, a margókat, a kezdő és végvonalakat szintén megfigyeli.

Max Pulver térszimbolikája használható az írástömbre, a sorokra, szavakra és a betűkre is. Azoknál a kultúráknál, ahol az írás jobbról balra halad, mint az ókori egyiptomiaknál, a térszimbolika értelemszerűen tükröződik.

Az Ebers papirusz

Az ókori Egyiptomból fennmaradt leghosszabb orvosi papiruszt a maga 877 egységével, a 18. dinasztia kezdeti szakaszában jegyezték le, a korszak szokásos kézírásával: hieratikus írással. Írásképe és a hátoldalán található felirat egyaránt ezt mutatja, bár tartalmi vizsgálatok alapján tudjuk, hogy korábbi papiruszok anyagának a lemásolásával jött létre. Paleográfiai alapon, a betűformák és kötések, a papirusz mérete és az írásoszlopok elhelyezése alapján időben és tér-

ben szorosan kapcsolódik egy másik neves orvosi papiruszhoz, amit szintén egykori tulajdonosáról neveztek el Smith papirusznak. Ott a teljes sebészeti, itt a korabeli orvostudomány különböző területeinek a teljes szövegét egy-egy kéz másolta le. Mindkét papiruszt sírletként árusította a műkereskedő a mai Luxorban, így feltehetően a nyugati parti temetőből származnak. Az Ebers papirusz több, mint 20 méter hosszú, és az egyes oldalakat, valójában oszlopokat számozták (bár úgy tűnik, két oldalszám véletlenül kimaradt), így lett 110 oldalas – az utolsó nem teljes.

70. oldal

Az Ebers papirusz grafológiai vizsgálata

Az ókori egyiptomi írás jobbról balra halad, vagyis a kezdőpont, ahová az író először leteszi az íróeszközét jobb oldalt található. Itt lesz az ego, az én helye, az írás kezdete mutatja meg az író hová helyezi magát az adott környezetben, mennyire passzív, mennyire irányítják a gátlások, elfojtások, vagy a múltbéli események.

A vizsgált Ebers papirusz írása viszonylag feszes, bár a táguló jobb margó, a felfelé futó sorok, a cím és az írástömb közelsége mind arra enged következtetni, hogy írója türelmetlen lelkesedéssel ír, átéli a témát, közel érzi magához azt. Gondolatai már előrébb járnak, mint a keze. Az írás során egyre feloldottabbá vált, a kezdeti óvatossága, a kontroll engedett. Az írástömb, az

írás maga mindvégig szép, elhelyezésében törekszik jól kihasználni a teret, de úgy, hogy az még esztétikus maradjon. Az író nem volt pazarló ember, tudatában volt annak, hogy a papi-rusz drága, de spórolási vágyát felülmúlta az esztétikára való törekvése.

Határozott betűvetés jellemzi a teljes dokumentumot, ami megerősíti az erős belső késztetések, serkentő feszültségek meglétét, valamint azt a feltételezést, hogy gyakorlott író volt az illető.

Az írás lendületes, mégis szabályos, feltételezhető az egyenletességre való törekvés, az állhatatosság, kitartás, következetesség. Az írás egészét vizsgálva egy rendhez és konvenciókhoz ragaszkodó ember képe rajzolódik ki, akinek nagy valószínűséggel a környezete is tükrözte ezt. Ahhoz, hogy ezt a hosszú írást létrehozza, szükséges, hogy alárendelje magát a feladatnak, ami nagyfokú fegyelmezettséget, fáradhatatlanságot, önuralmat is jelent.

A bal margó – közösség, a külvilághoz való kapcsolódás ebben az esetben – mutatja, hogy az író maga igyekszik egyenletes teljesítményt nyújtani a társadalom felé is. Kedveli a formalitásokat, ami segít neki a társadalomba beilleszkedni; bár időnként bizonytalan abban, hogyan is történjen mindez. Legyen aktív, vagy csak sodródjon az árral?

107. oldal

Az írás vizsgálata során arra a következtetésre jutottam, hogy feltételezhetően nagyjából 3-4 oldalanként elfáradt, pihenőt tartott és később folytatta a másolást.

Míg a dokumentum elején egy fiatalos lendületű írást figyelhetünk meg, a közepe és vége felé egy sokkal lassabb, rajzoltabb hatást keltő írással találkozunk. Ez adódhat az író korából, esetlegesen fizikai fáradtságból, vagy már kisebb fájdalmai is lehettek írás közben. Még a lassabb íráskép is mutat újra és újra feltűnő energiát, lelkesedést. Mind az írásban, mind a hétköznapi életben törekedett a rendre, a szép küllemre, az elvárható legjobb teljesítményre. Az elvárásokat saját maga állította, nem adta fel, sokszor erőt vett fáradtságán és folytatta.

110. oldal

Összességében elmondhatjuk, hogy egy olyan ember írta a szöveget, aki hittel, tudásvágygal, ennek megfelelő kíváncsisággal felvértezve kezdett bele, a lelkesedése tulajdonképpen végig kitartott, bár a vége felé az akarata, fegyelme nagyobb szerephez jutott.

Almási Krisztina
grafológus

Előadás helye és ideje:
Online, 2020. december 15.

Egyiptomi Füzetek 20/4, 2020.

Kiadja a Magyar Egyiptomi Baráti Társaság Ókori Egyiptomi Bizottsága

Szerkesztő: dr. Györy Hedvig

Levélcím: H-1062 Budapest, Bajza u. 54.

e-mail: gyory@szepmuveszeti.hu